

ג ל י ר ב ר ת ל ע י ר ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ד ע
ע ר ו כ י ח ב י ד י נ ח מ ת ל י כ ו ב י צ - ש נ ת ה ש ל ע ש ר ת
ז ו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי אמריקה

ראו (תשי"ד)

בטעם מצות אסור כמות עיין גליון ראה תשי"א.

א. אלה החקים והמטמטים אשר תסמרון לעשות

רמב"ן: ויקרא י"ח ד' ד"ה את משפטי תעטו עד "ורבותינו אמרו וחי בהם"
"י"ט י"ט" את חוקותי תסמרו עד "וחטעם ככלאים"

ר' ש.ר. הירש:... ביסודם ושרשם גם ה"חוקים" וגם "המטמטים" הם גזרותיהם של החכמה עליונה של הנבואה ית'. מכיון שהעניינים הנקבעים ע"י המטמטים, היינו היחסים שבין אדם לחברו, משא ומתן בקניניהם, לפי מתותם פשוטים יותר ומובנים לשכל האנושי, בעוד שהפנימיות של הרוחני-גופני של האדם והיחסים החושניים ותולדותיהם נעלמו מחכרת האדם וגלויים ליוצרו לבדו, לפיכך נראים המטמטים ומקובלים על הבריות יותר והחוקים נחשבים - מעומק המושג וקצור המשיג - למבט השפתי של הוגים יהודים ולא יהודים כחכמי טעם ותכלית.

- 1. הסבר נגד איזו טעות פונים שניהם?
2. מה מוסיף הרב הירש בדבריו על דברי הרמב"ן?

ב. אבד האבדון את כל המקומות אשר עבדו עם הגויים!...

עבודה זרה ט"ח עב': "אבד האבדון" - "אבד" ואח"כ "תאבדון"...

מכאן לעוקר עכו"ם מצריך לשרט אחריה.
(והטוה דב' ט' כ"א וע"ז נ"ד א': "ואכות אותו" - מלמד שביעור עבודה זרה - שוחק וזורה לרוח או מטיל ליט.)

ספרי ראה כ': מניין אתה אומר שאם קצץ אשרו והחליטה אמילו עשר מעטים חגיב לקצצה? ת"ל: "אבד האבדון".

רש"י ד"ה אבד האבדון.

(להבנת דברי חז"ל אלה הנח כללו על המלכים באילת השחר ל"ח:

כשכפל המקור על המעל בא לחיובוה שתעכה העולה ככל אופן וטיענה אמילו כמה מעטים כמו ויקרא י"ט י"ז: "הוכח תוכיח את עמיתך: מניין שאם

ג ל י ר ב ר ת ל ע י ר ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ד ע
ע ר ו כ י ח ב י ד י נ ח מ ת ל י כ ו ב י צ - ה ט נ ה ה ש ל ש ע ש ר ת
ז ו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי אמריקה

שופטים (תשי"ד)

כ"א א - ט עגלה ערופה.

א. בטעם מצות עגלה ערופה:

רמב"ם מורה נבוכים ג' ט':

ואמנם עגלה ערופה תועלתה מכוונת, כי המביא אותה היא העיר הקרובה אל החלל ועל הרב ההורג הוא ממנה וקני העיר תהיה מעידים עליהם השם, שהם לא התרשלו בתקון הדרכים ובשמירתם ולתייף כל שואל דתן. כמו שבא המיוזם דברי חז"ל (לא ראינוהו ופטרנוהו בלא לוייה) ולא נחמה זה, מפני שכתבו המקובלים הכוללים ואנחנו לא נחש מי הרגו? נשי אפיו על הרב - עם החקירה ויצאת הזקנים והעומדים וקיימת העגלה - שלם ירבו ישרי בני אדם ואולי מירסום הענין יודע ההורג ויאמר מי שידעני או טעם ענינו... הגת כבר התבאר שחועלת עגלה ערופה היא לפרסם ההורג לחוק זה הענין בהיות המקום אשר תעלה בו העגלה לא יעבד בו ולא יודע לעולם, שבעל הארץ יעשה כל החבולה ויחקר עד שיודע ההורג, כדי שלא תערף העגלה ולא תאמר ארצו עליו לעולם.

רמב"ן ד' ד"ה אל נחל איתן החל מן "אבל הרב אמר בסוטה נבוכים"
עד "ולמי דעת".

אברבנאל מוסיף לטענות הרמב"ן נגד הרמב"ם:

ואמטו שיסמקו נגדו (ואפשר עוד לטאל על הטעם שנתן הרמב"ם) למה צוח בעגלת בקר, ולמה צוח שתחיה אשר לא עובד כח ולא מטבח בעול?... ולמה צוח שתערף העגלה מאחור? ואם תיח בטעם הרב הסוטה, היה די בודוי דברים בלבד לפני הסנהדרין, או שיכילו קרבן שור או כבש או עז ויתודו עליו!

ראה (חשי"ד)

הוכחתו ד' ותי' פעמים חזור והוכיח? ת"ל: "הוכח
תוכיח".

מאני מה ראה רש"י לבכר כאן בפרושו את דברי הגמרא על מני
דברי הסמרי?

ג. ד. לא תעשון כן לח' אלוהיכם.

רש"י ד"ה לא תעשו כן.

(עפ"י רש"י בהוצאת אברהם ברלינר יש לגרס "ר' ישמעאל אומר" ולא "רבן
גמליאל" כמודעם בחמשי שוקן).

1. מה קשה לרש"י כאן?

2. היכן מצינו בפרשתנו ("ראה") עוד מקום בו מישב רש"י קשי
מסוג זה?

3. מהי מעלתו של כל אחד משני המירושים ומהו חסרונו?

4. האם דברי רבי ישמעאל הם פירוש שלישי או הסבר לאחד משני
המירושים שכבר הובאו ברש"י?

אא 5. לדברי ר' ישמעאל מקשה בעל גור אריה: מאי שנא זה משאר עברות,
שהרי כתיב "אלוהים לא תקלל" ולמה לא הקשה שם "וכי תעלה על
דעתך ישראל מברכין את השם?"

ושוב יש מקטין: והלא בימי אליהו עשו כן, וכן נאמר (מלכי א'
י"ח) "את מזבחתיך הרוס" ומה לא להקשות: "וכי תעלה על הדעת
שישראל תוחצין את המזבחות?"

נסה לישוב את הקושיה!

6. רמב"ן: החל מן "ואם כן יהיה פירוש הכתוב"

התוכל לנמק נמוק לשוני, למה בכר הרמב"ן את
המירוש השני על הראשון?

שופטים (חשי"ד)

1. מהו טעם המצוה לדעת הרמב"ם?

2. התוכל למצוא טעם אחר למצוה זו?

3. מה הן טענות הרמב"ן נגד הרמב"ם?

4. באר את דברי הרמב"ן "יש בתחבולה זו תועלת", אבל
המעשה אינו נרצה בעצמו".

5. התוכל להטיר את תלונת הרמב"ן מעל הרמב"ם לטי שיטת
הרמב"ם במורה נבוכים ג' כ"ו שהובאו בגלגון תצוה טס"ח?

ב. ז' רש"י ד"ה ידינו לא טמכה.

סוטה מ"ה ע"ב וכי על דעתנו עלתה טזקני בית דין שופכי דמים הח? אלא טלא
בא על ידינו וטטרנוהו בלא מזון ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה. (רש"י;
ופטרנוהו בלא מזונות והוצרך ללסטט את הבריות ועל כך נהרג. טח: לא
ראינוהו והנחנוהו יחידי בלא חבורה - והיינו "ועינינו לא ראו").

ירושלמי סוטה פ"ק ט' הלכה 4: רבנן דהכא פתרינ קדייא בהורג (= רבנן דארץ
ישראל מפרשיה קרא של "ידינו לא טמכה" לקאי על הורג) ורבנן דתמן (דבבל)
פתרינ קרייא בנהרג. רבנן דהכא פתרינ קרייא בהורג: שלא בא על ידינו
ופטרנוהו ולא הורגנוהו ולא ראינוהו והנחנוהו ועמעמנו על דינו (=כלומר
נחשלו וכיהו ולא הוציאו דינו לאורו) ורבנן דתמן פתרינ קרייא בנהרג: לא
בא על ידינו ופטרנוהו בלא לוייה ולא ראינוהו והנחנוהו בלא מרגסה.

1. מה הם שני הבאורים למוטג המרחב קל "שפיכות דמיו" הנחנים בבבלי
ובירושלמי? נסה לנמק את טנייהם!

2. מי מטפשינו הולך בעקבות הירושלמי?

3. בעקבות מי משניהם הולך המלבי"ם: טלא היינו גרמא לרצח הזה לא
על ידי טלא בחנו מזון לרצח ועל ידי כך היה מוכרח להרג את
הנרצח לעשוק את לחמו למלא נפשו כי ירעב, ולא על ידי טלא בחנו
לוייה להנרצח שלא ילך יחידי במקום סכנה.